

FORUM NAUCZYCIELSKIE

PIOTRKOWSKI KWARTALNIK OŚWIATOWY

BEZPIECZEŃSTWO

Bezpieczne relacje – uczymy
dzieci rozpoznawać przemoc
i reagować... str. 5

Paradoks
zimnej kawy... str. 9

Bezpieczeństwo
bez nudy! str. 10

NUMER

117

ISSN 2719-6135

Z okazji

Dnia Nauczyciela

Dużo zdrowia, cierpliwości,
niegasnącej pasji, satysfakcji
z codziennej pracy oraz wielu chwil
wypełnionych radością, życzliwością
i uznaniem ze strony uczniów,
ich rodziców i całego środowiska
oświatowego.

Niech każdy dzień przynosi
poczucie sensu, uśmiech
i wiarę w to, że warto
być nauczycielem.

*Dyrektor oraz
pracownicy CRE*

Co w numerze?

Rozpoczyna się 30. rok istnienia naszego czasopisma. Mogą Państwo być pewni, że szczególnie podkreślimy ten moment dziejowy i powspominamy... już w jednym z nadchodzących numerów. Chętnie razem z Wami – czekamy na refleksje i wspominki związane z Forum Nauczycielskim.

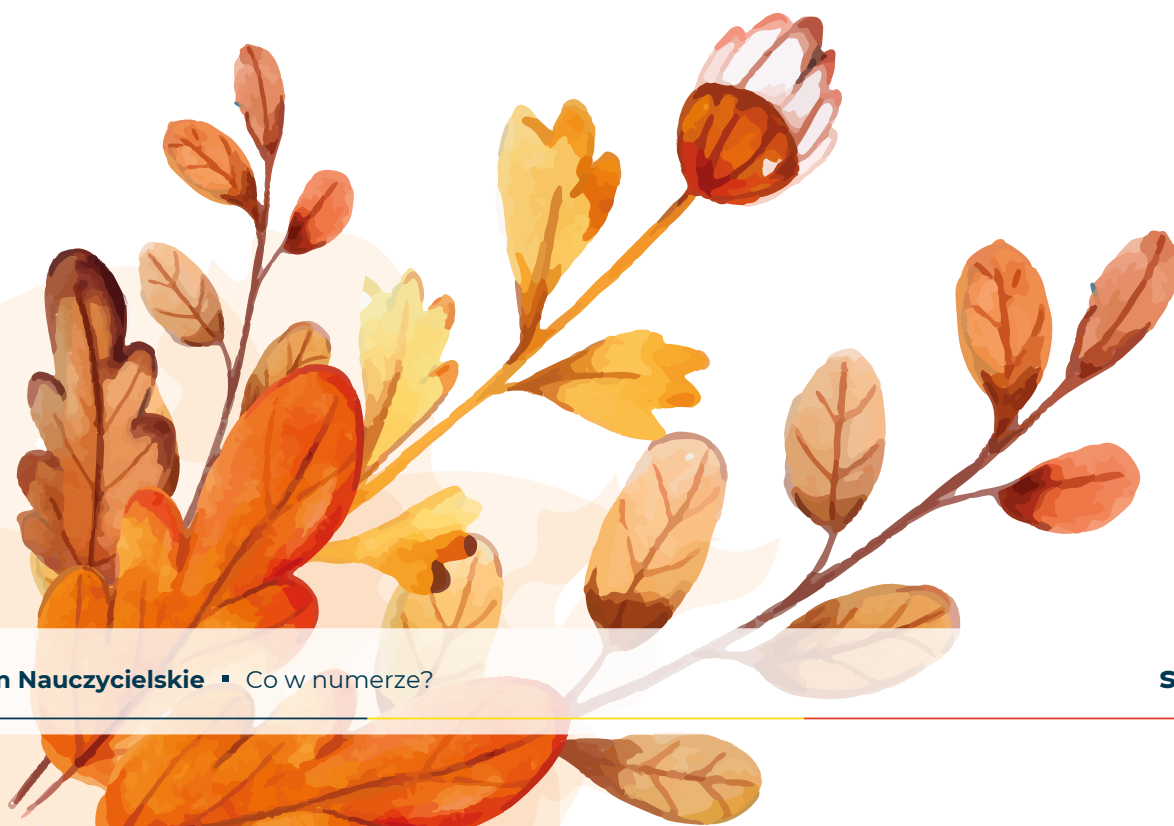
Ale najważniejsze jest oczywiście to, że weszliśmy w kolejny rok szkolny, rok pod znakiem kolejnych reform i nowości, wśród których na pierwszy plan wydaje się wysuwać Kompas Jutra. Píše o tym dzisiaj Marlena Kowalska.

Tematem przewodnim numeru jest bezpieczeństwo. Temat niebywale szeroki, aktualny, ważny i potrzebny. Przysłówki można by mnożyć. To po prostu „temat naszych czasów”! Poruszają go nasi autorzy w przeróżnych aspektach, a ja zapraszam do lektury i skorzystania z wielu pomysłów, dobrych praktyk, ciekawych rozważań, a także z pozycji książkowych zgromadzonych przez niezawodne koleżanki z Biblioteki Pedagogicznej CRE i omówionych przez Sylwię Kubicką.

Pragnę jednak przypomnieć, że temat przewodni nie oznacza braku innych zagadnień na łamach Forum. Tradycyjnie w październiku zapraszamy do kolejnej edycji Interdyscyplinarnego Konkursu Ekologiczno-Regionalnego, który również obchodzi swój jubileusz! Piszemy o korzyściach płynących z gier (D. Roszkowska) oraz o międzynarodowej współpracy szkół (A. Trawińska i W. Leśniewska). Numer jest naprawdę bogaty, za co dziękuję wszystkim autorom!

Bardzo serdecznie zachęcamy do współpracy z naszym pismem. Jak zawsze tuż przez Bożym Narodzeniem planujemy wydanie kolejnego numeru, którego motywem przewodnim będzie INTERDYSCYPLINARNOŚĆ. Potencjalnych autorów pragnę poinformować, że odświeżyliśmy informacje na temat wytycznych redakcyjnych, z którymi można zapoznać się tutaj: <https://crepiotrkow.edulodzkie.pl/forum-nauczycielskie>

Sylwia Baranowicz (wcześniej – Madalińska)
Redaktor naczelna FN

Spis Treści

Bezpieczne relacje – uczymy dzieci rozpoznawać przemoc i reagować. Scenariusz zajęć - Agnieszka Bojanowska-Smuga

str. 5

Jak pisać e-maile, które są bezpieczne i inni chcą je czytać?
- Marlena Kowalska

str. 6

Kompas Jutra - nowy kierunek w edukacji i cykl szkoleń, którego nie możesz przegapić - Marlena Kowalska

str. 7

Paradoks zimnej kawy. O bezpieczeństwie uczniów, potrzebach nauczycieli i kulturze wzajemnej troski w szkole - Justyna Muszyńska

str. 9

Bezpieczeństwo bez nudy! Propozycje tematów na zajęcia z wychowawcą w szkole podstawowej - Jolanta Piekarska

str. 10

Od trudności do radości – bezpieczeństwo emocjonalne w muzykowaniu - Jolanta Piekarska

str. 11

Kultura i sztuka a kształcenie na poziomie akademickim
- Magdalena Pietrusiewicz

str. 12

Uczeń w sieci. Cyberbezpieczeństwo jako praktyczna kompetencja współczesnej szkoły - Marta Rogalska

str. 14

Konspekt zajęć „Głowa do gry” - Dagmara Roszkowska

str. 15

EraTPSmus+ - Anetta Trawińska, Wioletta Leśniewska

str. 16

Publikacja „Edukacja inspirowana Patronami Roku 2026. Zbiór scenariuszy” – już dostępna! - Daria Witulska-Brajtkroj

str. 18

Rusza XXX Interdyscyplinarny Konkurs Ekologiczno-Regionalny!
- Daria Witulska-Brajtkroj

str. 18

Biblioteka Pedagogiczna poleca... Bezpieczni w sieci
- Sylwia Kubicka

str. 19

Wydawca: Centrum Rozwoju Edukacji Województwa Łódzkiego w Piotrkowie Trybunalskim
ul. Wojska Polskiego 2, 97-300 Piotrków Trybunalski

Skład redakcji: Iwona Gawron, Marlena Kowalska, Sylwia Kubicka, Sylwia Baranowicz – redaktor naczelna, Daniel Pietrzak, Dagmara Roszkowska - sekretarz.

Korekta: Sylwia Baranowicz.

Kontakt z redakcją: forumnauczycielskie@crepiotrkow.edulodzkie.pl

Redakcja zastrzega sobie prawo do skrótów przesłanych tekstów.

Bezpieczne relacje – uczymy dzieci rozpoznawać przemoc i reagować [scenariusz zajęć]

Bezpieczeństwo dziecka w szkole to nie tylko bezpieczny budynek, zasady zachowania podczas wycieczek czy znajomość numerów alarmowych. To również – a może przede wszystkim – **poczucie bezpieczeństwa w relacjach z innymi ludźmi**. Dziecko powinno wiedzieć, że ma prawo do szacunku, do własnych granic oraz do szukania pomocy, gdy zachowanie drugiej osoby powoduje lęk, krzywdę lub poczucie zagrożenia.

Budowanie bezpiecznych relacji wymaga jednak czegoś więcej niż przypominania dzieciom, że „nie wolno się bić”. Przemoc może mieć różne oblicza. Może być fizyczna, ale również słowna, emocjonalna czy odbywać się w przestrzeni cyfrowej. Właśnie dlatego ważnym elementem profilaktyki jest **uczenie dzieci rozpoznawania zachowań przemocowych, rozumienia ich konsekwencji oraz poznawania bezpiecznych sposobów reagowania**.

Pomóc może w tym proponowany scenariusz zajęć **„Rozpoznajemy przemoc i reagujemy”**. Jego podstawowym założeniem jest nie tylko przekazanie dzieciom wiedzy, ale przede wszystkim stworzenie przestrzeni do rozmowy, analizy konkretnych sytuacji i wspólnego poszukiwania rozwiązań. Scenariusz został przygotowany dla uczniów klas 2–4 szkoły podstawowej, ale po odpowiednim dostosowaniu języka i przykładów może być wykorzystywany również w pracy z uczniami klas 1 oraz 5–6.

Scenariusz zajęć „Rozpoznajemy przemoc i reagujemy”

Grupa: klasy 2–4 szkoły podstawowej. **Możliwość adaptacji:** klasy 1 oraz 5–6. **Czas:** około 45 minut.

Celem zajęć jest:

- uświadomienie dzieciom, czym jest przemoc i jakie może przyjmować formy,
- rozwijanie umiejętności odróżniania zachowań agresywnych i krzywdzących od zachowań życzliwych,
- kształtowanie gotowości do reagowania na przemoc,
- rozwijanie empatii i umiejętności przyjmowania perspektywy osoby krzywdzonej,
- wzmacnianie przekonania, że w sytuacji zagrożenia można i należy szukać pomocy.

W scenariuszu wykorzystujemy rozmowę kierowaną, burzę mózgów, analizę krótkich sytuacji, pracę w grupach oraz wspólne tworzenie plakatu.

1. Co to jest przemoc? (8 minut).

Na początku prowadzący rozpoczyna krótką rozmowę:

- **Z czym kojarzy wam się słowo „przemoc”?**
Czy przemoc zawsze oznacza bicie?

Dzieci podają swoje skojarzenia. Następnie prowadzący porządkuje wypowiedzi i wprowadza podstawowe rodzaje przemocy:

- **przemoc fizyczna** – np. popychanie, kopanie, szarpanie, niszczenie cudzych rzeczy,
- **przemoc słowna** – np. wyzywanie, przezywanie, ośmieszanie,
- **przemoc emocjonalna** – np. celowe wykluczanie, straszenie, poniżanie,
- **cyberprzemoc** – np. ośmieszanie kogoś w Internecie, publikowanie kompromitujących zdjęć, wysyłanie obraźliwych wiadomości.

Można obejrzeć z uczniami filmik „Nie daj się” <https://www.youtube.com/watch?v=u54wMVzsPg>

- Czy coś może być przemocą, nawet jeśli ktoś mówi, że „to był tylko żart”?

2. Rozpoznaj rodzaj przemocy (12 minut).

Dzieci pracują w kiluosobowych zespołach. Każda grupa otrzymuje krótkie opisy sytuacji i zastanawia się:

- co wydarzyło się w danej sytuacji,
- jak może czuć się osoba krzywdzona,
- z jakim rodzajem przemocy mamy do czynienia,
- co można zrobić.

Przykład:	Pytania do dzieci:
Nie bawisz się z nami. Dwie dziewczynki bawią się razem. Gdy Zosia chce do nich dołączyć, słyszy: „nie, ty się z nami nie bawisz!”.	Jak może czuć się Zosia? • Czy takie zachowanie jest w porządku? • Co mogłoby zrobić dziecko, które widzi tę sytuację?
1. Kacper w kolejce do huśtawki. Kacper chciał się pohańszyć, ale Krzysiek specjalnie go popchnął i zajął miejsce. → Pytanie: Jakiego rodzaju przemoc to jest?	2. Śmieszne przezwisko? Lena na przerwie powiedziała do Natalii: „Jesteś okularnik! Ha, ha!”. → Pytanie: Czy to jest miły żart, czy przemoc? Jakiego rodzaju?
3. Nie bawisz się z nami. Dwie dziewczynki bawiły się w klasie. Gdy Zosia chciała do nich dołączyć, usłyszała: „nie, ty się z nami nie bawisz!”. → Pytanie: Jak się czuje Zosia? Jaki to rodzaj przemocy?	4. Rysunek Oli. Ola narysowała ładny obrazek. Kuba powiedział: „ale brzydko ci wyszło, ja bym się wstydził!”. → Pytanie: Co tu jest przemocą i jakiego rodzaju?
5. Zabawa w telefon. Ktoś założył grupę na komunikatorze i wysyła memy, śmiejąc się z ubrań kolegi. → Pytanie: Co tu jest złego? Jakiego rodzaju przemoc?	6. Prawie płacz. Tomek zaczyna płakać, bo Jarek wyrwał mu zeszyt i pogniół strony. → Pytanie: Czy to przemoc? Jak ją nazwiemy?
7. Tajemnica na przerwie. Chłopcy wykluczają Pawła z zabawy w piłkę, mówiąc: „nie grasz, bo jesteś słaby!”. → Pytanie: Czy takie słowa są okej? Jaki to rodzaj przemocy?	8. Naśmiewanie się. Kiloro dzieci patrzy na nowego kolegę i mówi: „ale dziwnie się ubierasz!”. → Pytanie: Co powinno zrobić dziecko, które to słyszy?

Ważne jest, aby nie ograniczać się jedynie do nazwania rodzaju przemocy. Z punktu widzenia profilaktyki znacznie ważniejsze staje się pytanie: **„co możemy zrobić?”**.

3. Tworzymy „Kodeks reagowania”(15 minut).

Po omówieniu sytuacji dzieci wspólnie tworzą **Kodeks reagowania na przemoc**.

Na dużym arkuszu można zapisać odpowiedzi dzieci na pytanie:

- **Co mogę zrobić, kiedy widzę, że komuś dzieje się krzywda?**

Wśród odpowiedzi mogą znaleźć się:

- powiedzieć „stop”,
- nie przyłączać się do wyśmiewania,
- podejść do osoby, która została sama,
- powiedzieć o sytuacji nauczycielowi,
- poprosić o pomoc zaufaną osobę dorosłą,
- nie udostępniać obraźliwych zdjęć czy wiadomości,
- wesprzeć osobę, której ktoś zrobił przykrość.

4. Podsumowanie – „Co zapamiętam?” (10 minut).

Na zakończenie dzieci siadają w kręgu i odpowiadają na jedno pytanie:

- Co jest dla mnie najważniejsze po dzisiejszych zajęciach?

Każde dziecko może również zapisać lub narysować na małej karteczce **jeden sposób reagowania na przemoc**. Karteczki można przykleić wokół przygotowanego wcześniej Kodeksu. Taki sposób zakończenia zajęć pozwala utrwalić przekaz oraz sprawdzić, co dzieci rzeczywiście zapamiętały.

Bezpieczeństwo zaczyna się od relacji.

Dzieci nie zawsze spontanicznie potrafią rozpoznać, że wykluczanie, powtarzające się ośmieszanie czy publikowanie kompromitujących treści w Internecie również może być formą przemocy. Nie zawsze wiedzą również, jak zachować się jako świadkowie. Dlatego działania profilaktyczne powinny nie tylko informować, **czego nie wolno robić**, lecz także pokazywać, **co można zrobić zamiast tego**. Bezpieczna szkoła to miejsce, w którym dziecko wie, że jego granice są ważne, potrafi zauważyć krzywdę drugiej osoby i ma świadomość, że zwrócenie się po pomoc nie jest „skarżeniem”, lecz odpowiedzialnym sposobem dbania o bezpieczeństwo własne i innych.

*mgr Agnieszka Bojanowska-Smuga
psycholog, terapeuta pedagogiczny
Gminne Przedszkole im. Leśnych Skrzatów w Rokicinach*

Jak pisać e-maile, które są bezpieczne i inni chcą je czytać?

Jakie wiadomości sami czytamy z chęcią, a które od razu budzą w nas irytację? Odpowiedź na to pytanie jest prosta – cenimy e-maile konkretne, przejrzyste i napisane z szacunkiem do naszego czasu. Stosowanie zasad netykiety to nie zbędny formalizm, lecz narzędzie budowania autorytetu, profesjonalnego wizerunku oraz – co najważniejsze – oszczędność cennego czasu, naszego i naszych odbiorców.

1. Kto naprawdę powinien otrzymać wiadomość?

Przed kliknięciem przycisku „Wyślij” należy zawsze przeanalizować rolę poszczególnych odbiorców w danej sprawie:

Pole „Do:” – Główny adresat - w tym miejscu wpisujemy wyłącznie osoby, od których oczekujemy bezpośredniej odpowiedzi lub podjęcia konkretnego działania (np. nauczyciela przedmiotu, z którym uzgadniamy zastępstwo czy rodzica konkretnego ucznia). Jeśli to możliwe, zawsze korzystajmy z oficjalnych, służbowych adresów e-mail z domeną szkoły.

Pole „DW:” (Do Wiadomości/Kopia) - to miejsce dla osób, które powinny wiedzieć o danej sprawie, ale nie są zobowiązane do bezpośredniej odpowiedzi. Przykładowo uzgadniając szczegółowy harmonogram wycieczki z przewodnikiem, w polu „DW” możemy umieścić wychowawcę równoległej klasy lub wicedyrektora odpowiedzialnego za bezpieczeństwo. Sygnalizujemy w ten sposób: „informuję Cię o sprawie, ale nie musisz na to odpowiadać”.

Pole „UDW:” (Ukryta Kopia) – Tarcza prywatności - to pole o kluczowym znaczeniu w relacjach z rodzicami oraz partnerami zewnętrznymi. Adresy umieszczone w polu „UDW” są całkowicie niewidoczne dla pozostałych odbiorców.

- **Komunikacja z rodzicami:** podczas wysyłania ogłoszenia do całej klasy (np. o terminie zebrania), adresy rodziców zawsze powinny trafić do pola „UDW”. Zapobiega to wyciekowi danych osobowych oraz uniemożliwia przypadkowe wysyłanie odpowiedzi „Odpowiedz wszystkim” do całej grupy.
- **Nadzór i koordynacja:** UDW przydaje się również wtedy, gdy chcemy poinformować przełożonego lub koordynatora o przebiegu trudnej sprawy, nie angażując go bezpośrednio w wymianę zdań z odbiorcą głównym.

2. Krótko, czytelnie i na temat.

Aby wiadomość była skuteczna, warto stosować się do kilku fundamentalnych zasad:

- **Jeden e-mail powinien dotyczyć jednego konkretnego tematu.** Nie łączmy w jednej wiadomości pytania o ocenę z historii, informacji o zgubionej kurtce i prośby o usprawiedliwienie nieobecności na wycieczce. Gdy kwestii jest więcej, łatwiej o przeoczenie kluczowej informacji, a późniejsze wyszukiwanie wiadomości w archiwum staje się utrudnione.
- **Krótkie akapity.** Unikajmy pisania jednolitego „bloku tekstu”. Rozbijajmy wiadomość na zwarte akapity, z których każdy niesie jedną myśl.
- **Puste wiersze.** Akapity zawsze oddzielajmy pustym wierszem. Różne programy pocztowe i ekrany smartfonów w różny sposób interpretują wcięcia akapitowe – pusty wiersz gwarantuje czytelność na każdym urządzeniu.
- **Prosta składnia.** Unikajmy zdań wielokrotnie złożonych. Zwięzłe, proste komunikaty ułatwiają szybkie wyłapanie sedna sprawy. Przy dłuższych komunikatach niezastąpione są podrozdziały lub wypunktowania.

- Odpowiadając na korespondencję, zawsze korzystajmy z opcji „Odpowiedz” w ramach **istniejącego wątku**. Tworzenie nowej wiadomości o tytule „Re: wycieczka” bez historii dotychczasowej rozmowy utrudnia adresatowi przypomnienie sobie wcześniejszych ustaleń.

3. Zwroty grzecznościowe i higiena języka.

Słowo pisane pozbawione jest intonacji głosu i mimiki, dlatego niezwykle łatwo w nim o nieporozumienie lub niewłaściwą interpretację intencji nadawcy.

Właściwe powitanie i pożegnanie.

- **Bezpieczny standard.** Formy „Szanowna Pani”, „Szanowny Panie” lub „Szanowni Państwo” są uniwersalne, eleganckie i właściwe w relacjach z rodzicami, dyrekcją czy instytucjami. Co istotne – są niezależne od pory dnia.
- **Pułapka „Dzień dobry” i „Witam”.** Pisanie „Dzień dobry” o godzinie 22:30 bywa niezręczne, choć jest powszechnie akceptowane. Z kolei zwrot „Witam” według językoznawców wyraża relację nadrzędności (gospodarz wita gości). W e-mailu do dyrektora czy rodzica może zostać odebrany jako brak wyczucia.
- **Estetyczne zakończenie.** Warto stosować sprawdzone formy: „Z poważaniem”, „Z wyrazami szacunku” lub neutralne „Pozdrawiam”. Każdą wiadomość kończymy czytelnym podpisem (imię, nazwisko, pełniona funkcja, szkoła oraz opcjonalnie kontakt telefoniczny).

Emocje i formatowanie pod kontrolą.

- **CAPS LOCK to krzyk.** Pisanie zdań wielkimi literami w komunikacji internetowej oznacza podnoszenie głosu. Jeśli chcemy coś wyróżnić, użyjmy pogrubienia lub podkreślenia.
- **Ostrożnie z interpunkcją.** Nagromadzenie wykrzykników (!!!) lub znaków pytania (???) nadaje wiadomości ton roszczeniowy lub niecierpliwy.
- **Kultura języka.** Skrótów SMS-owe oraz brak polskich znaków są w e-mailu służbowym niedopuszczalne. Pamiętajmy, że jako nauczyciele reprezentujemy profesjonalizm językowy. Żargon szkolny i skróty (np. WDN, IPET, KIPU) stosujemy tylko wtedy, gdy mamy pewność, że adresat je rozumie.

4. Załączniki, kultura czasu i etyka odpowiedzi.

- W treści wiadomości zawsze **zapowiedzmy przesyłany załącznik** („W załączeniu przesyłam harmonogram...”). W przypadku dużych plików (np. prezentacji ze zdjęciami z imprezy szkolnej) należy unikać bezpośredniego załączania ciężkich dokumentów, które mogą zablokować skrzynkę odbiorczą. Bezpieczniejszym rozwiązaniem jest udostępnienie linku z dysku chmurowego.

- Standardem w korespondencji służbowej jest **odpowieź w ciągu 24 godzin** (w dni robocze). Jeśli sprawa wymaga dłuższego czasu lub przebywamy na zwolnieniu/urlopie, warto wysłać krótką wiadomość potwierdzającą odebranie e-maila: „Szanowna Pani, dziękuję za wiadomość. Z powodu wyjazdu służbowego odniosę się do sprawy szczegółowo do najbliższego czwartku.”.

Podsumowanie:

Zanim ostatecznie naciśniesz przycisk „Wyślij”, wykonaj krótki test samooceny. Spójrz na wersję roboczą wiadomości oczami adresata i odpowiedz sobie na trzy pytania:

1. Czy treść jest zrozumiała, zwięzła i dotyczy jednego tematu?
2. Czy dobór adresatów (Do/DW/UDW) zapewnia bezpieczeństwo danych osobowych?
3. Czy ton wiadomości jest życzliwy i buduje profesjonalny wizerunek szkoły?

Starannie zredagowany, pozbawiony błędów i czytelny e-mail to nie tylko wizytówka osoby, która pisze e-mail, ale przede wszystkim to szacunek okazany drugiemu człowiekowi.

Marlena Kowalska
nauczyciel-konsultant
CRE WŁ w Piotrkowie Tryb.

Kompas Jutra - nowy kierunek w edukacji i cykl szkoleń, którego nie możesz przegapić

Rok szkolny 2026/2027 niesie ze sobą wyzwania, które wymagają od nauczycieli nie tylko aktualizacji wiedzy, ale przede wszystkim zmiany perspektywy. W szkole podstawowej wkraczamy w czas wdrażania „Reformy26.Kompas Jutra” oraz nowej podstawy programowej, która przededefiniuje cele współczesnej edukacji. Przestajemy skupiać się wyłącznie na transferze wiedzy. Kształcenie ogólne w szkole podstawowej stawia na wspieranie wszechstronnego rozwoju uczniów w sferze poznawczej, społecznej, emocjonalnej, etycznej i fizycznej. Nowa szkoła ma wspomagać uczniów w pełnej realizacji ich potencjału, zarówno jako jednostek, jak i członków demokratycznej wspólnoty.

Wszyscy nauczyciele-praktycy doskonale wiedzą, że każda reforma to proces, który wymaga zaangażowania i otwartości na innowacje, w tym również na nowe technologie. Aby skutecznie przygotować się do tych zmian, Centrum Rozwoju Edukacji Województwa Łódzkiego w Piotrkowie Trybunalskim uruchomiło cykl konferencji regionalnych „Reforma26.Kompas Jutra”. Honorowy patronat nad wydarzeniem objęli: Marszałek Województwa Łódzkiego pani Joanna Skrzydlewska oraz Łódzki Kurator Oświaty pan Janusz Brzozowski.

Idee i założenia reformy – co musimy wiedzieć?

Podstawą reformy „Kompas Jutra” są wartości. Fundamentem działalności dydaktycznej i wychowawczej szkoły są wolność, odpowiedzialność, wspólnota, szacunek, godność, prawda, dobro, piękno, sprawiedliwość i solidarność.

W codziennej pracy z uczniami nauczyciele będą skupiać się na czterech głównych filarach:

- rozwijaniu kompetencji fundamentalnych, do których należą kompetencje językowe, matematyczne, cyfrowe oraz ruchowe;
- budowaniu kompetencji przekrojowych, a tu szczególny nacisk kładzie się na kompetencje poznawcze (w tym rozwiązywanie problemów i krytyczne myślenie), społeczne (współpraca, dbanie o innych) oraz osobiste (kierowanie i dbanie o siebie);
- budowaniu sprawczości uczniów w procesie uczenia się i brania odpowiedzialności za własne działania;
- tworzeniu bazy wiedzy, która pozwala zrozumieć otaczający świat.

Cele i korzyści z udziału w konferencjach CRE WŁ w Piotrkowie Tryb.

Przejsie od zapisów w dokumencie do codziennej praktyki edukacyjnej bywa najtrudniejszym etapem każdej zmiany. Właśnie dlatego tak cenna wydaje się inicjatywa CRE w Piotrkowie Trybunalskim, która oferuje cykl regionalnych spotkań online dla nauczycieli pod szyldem „Reforma26.Kompas Jutra”.

Pierwsza konferencja już się odbyła. W siedzibie Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli otworzył ją i przywitał gości Dyrektor Centrum Rozwoju Edukacji Województwa Łódzkiego w Piotrkowie Trybunalskim pan Konrad Czyżyński. Swoją obecnością spotkanie zaszczylił Wiceprezydent Miasta Piotrkowa Trybunalskiego pani Katarzyna Pabich-Gaj, a także Dyrektor Delegatury Kuratorium Oświaty w Łodzi z siedzibą w Piotrkowie Trybunalskim, pani Katarzyna Glicner-Woźny. W swoim wystąpieniu wiceprezydent Katarzyna Pabich-Gaj podkreśliła znaczenie edukacji w kształtowaniu postaw młodych ludzi w obliczu wyzwań zmieniającego się świata. Z kolei dyrektor delegatury Katarzyna Glicner-Woźny odniosła się do zmian, jakie niesie ze sobą „Reforma 26.Kompas Jutra”, zwracając uwagę na silną potrzebę reagowania na przemiany cywilizacyjne.

Cykl szkoleniowy rozpoczęliśmy od przedstawienia tematu „Pewny krok w stronę zmian – reforma z perspektywy dyrektora placówki oświatowej”. Prelekcję poprowadziła wicedyrektor Centrum pani Iwona Gawron. Wskazała, jak powinno wyglądać zarządzanie zmianą w szkole i adaptacja do nowych wymogów prawno-organizacyjnych. Gość specjalny - Ambasador Kompas Jutra pani Izabela Misztela wprowadziła uczestników konferencji w praktyczne działania związane z pracą metodą projektu.

W kolejnych odsłonach cyklu zaplanowano poruszenie następujących tematów wskazanych w treściach „Reforma26.Kompas Jutra”:

- ocenianie kształtujące - od teorii do praktyki;
- szkoła w równowadze;
- specjalne potrzeby edukacyjne w szkole przyszłości;
- skuteczne sposoby wdrożenia zmiany i kształtowania Profilu Absolwenta i Absolwentki.

Udział w tych szkoleniach to szansa na zdobycie konkretnych, merytorycznych narzędzi do pracy i umiejętności znalezienia odpowiedzi m.in. na pytania: Jak uczyć krytycznego myślenia? Jak dbać o dobrostan i równowagę w środowisku szkolnym? Jak oceniać w sposób, który buduje w uczniu poczucie sprawczości, zamiast je niszczyć?

Konferencje w całym cyklu stawiają na praktykę i dają przestrzeń do wymiany doświadczeń. Wśród korzyści dla uczestników można wymienić przede wszystkim oswojenie się z nowymi wymaganiami oraz możliwość zaktualizowania swojego warsztatu pracy. To również doskonała okazja, aby dowiedzieć się, jak wplatać nowoczesne technologie i innowacyjne metody nauczania w ramy nowej podstawy programowej, aby szkoła była miejscem, w którym uczeń faktycznie staje się aktywnym twórcą, a nie tylko biernym odbiorcą.

Zainwestujmy w nasz warsztat

„Reforma26.Kompas Jutra” wyznacza kierunek – budowanie szkoły opartej na relacjach, poczuciu bezpieczeństwa, współpracy i wszechstronnym rozwoju ucznia.

Gorąco zachęcamy do śledzenia harmonogramu na stronie Centrum Rozwoju Edukacji w Piotrkowie Trybunalskim i udziału w cyklu konferencji. Spotkajmy się tam, by czerpać inspiracje, dzielić się wiedzą i wspólnie przygotować się na wyzwania edukacji przyszłości!

Marlena Kowalska
nauczyciel-konsultant
CRE WŁ w Piotrkowie Tryb.

Paradoks zimnej kawy. O bezpieczeństwie uczniów, potrzebach nauczycieli i kulturze wzajemnej troski w szkole

Jest 7.00 rano. Nauczyciel robi kawę. Zanim rozpocznie się pierwsza lekcja, szkoła już żyje. Ktoś szuka klucza. Ktoś pyta o zastępstwo. Ktoś potrzebuje wydrukować kartę pracy. Ktoś przychodzi wcześniej, bo trzeba porozmawiać z rodzicem. Kawa zostaje na biurku.

- O 9.00 jest już zimna.
- O 11.00 nauczyciel przypomina sobie, że właściwie od rana nic nie jadł.
- O 12.50 ma kolejną lekcję, dalej dyżur, potem rozmowę z uczniem.
- O 14.30 kawa trafia do zlewu.

To tylko kawa. A jednak czasem właśnie takie drobiazgi mówią o szkole więcej niż najbardziej rozbudowane procedury. Bo za zimną kawą może kryć się człowiek, który przez kilka godzin nie miał chwili, żeby spokojnie usiąść. Ktoś, kto zjadł posiłek w biegu, wypił kilka łyków wody między lekcjami i kolejny raz odłożył własne potrzeby na później, ponieważ właśnie ktoś go potrzebował. **I właśnie tutaj zaczyna się paradoks. Szkoła ma być bezpieczna dla dzieci. Tyle że bezpieczeństwo dzieci nie budują procedury. Budują je ludzie.**

Przerwa, która nie jest przerwą

W planie lekcji przerwa wygląda jak oczywista przestrzeń pomiędzy zajęciami. Kilka minut, podczas których można odetchnąć, napić się, coś zjeść. W praktyce nauczycielska przerwa często wygląda zupełnie inaczej. Jest dyżur. Jest rozmowa z uczniem. Jest rodzic, który właśnie znalazł chwilę na ważne pytanie. Jest telefon. Jest przygotowanie do kolejnej lekcji. Jest konflikt na korytarzu. Jest dziecko, które potrzebuje pomocy. Jest konieczność przeprowadzenia ucznia do innej sali.

I nagle okazuje się, że przerwa staje się kolejnym zadaniem do wykonania. Czasem przypomina bardziej survival niż odpoczynek. Kto zdąży napić się wody? Kto zje kanapkę? Kto wypije kawę? Kto zdąży przygotować materiały? Kto przejdzie na drugi koniec szkoły? Kto jeszcze odpowie na wiadomość? A przecież nauczyciel również ma potrzeby. Te fizjologiczne również. Potrzebuje chwili bez konieczności reagowania na kolejne „proszę Pani!!!”.

Nauczyciel też ma ciało

W szkole zapominamy o tej oczywistości. Przez kilka godzin nauczyciel jest przede wszystkim osobą, która ma coś zrobić dla innych: nauczyć, wyjaśnić, uspokoić, zauważyć, odpowiedzieć, zareagować. Tymczasem za rolę zawodową pozostaje człowiek.

Być może zbyt łatwo przyzwyczailiśmy się do przekonania, że dobry nauczyciel „zawsze daje radę”. Daje radę, nawet kiedy jest zmęczony. Daje radę, nawet kiedy nie miał czasu zjeść. Daje radę, nawet kiedy cały dzień funkcjonuje na wysokich obrotach. Daje radę, bo przecież dzieci są najważniejsze. **To, że dzieci są centrum szkolnego życia, nie oznacza, że dorosły przestaje być człowiekiem.** Nie musimy budować etosu nauczyciela na przekonaniu, że jego profesjonalizm mierzy się tym, ile jest w stanie wytrzymać. Profesjonalizm może oznaczać również świadomość własnych granic i umiejętność powiedzenia: „potrzebuję chwili”.

Uczeń, który potrzebuje więcej

W dzisiejszej szkole ogólnodostępnej uczą się dzieci o bardzo różnych potrzebach. Są uczniowie, którzy potrzebują większej przewidywalności. Są tacy, dla których hałas, tłok i zmiana aktywności mogą być źródłem ogromnego przeciążenia. Są dzieci, które w kryzysie reagują krzykiem, ucieczką czy autoagresją. Są uczniowie, którzy wymagają stałej obecności i uważności dorosłego.

I wtedy zwykła przerwa może przestać być zwykłą. Co zrobić, kiedy właśnie podczas przerwy pojawia się kryzys? Co zrobić, kiedy uczeń potrzebuje wsparcia dokładnie wtedy, kiedy nauczyciel miał odpocząć? Co zrobić, kiedy potrzeba pomocy nie kończy się po jednej lekcji, ale trwa przez wiele godzin? Najłatwiejszą odpowiedzią byłoby powiedzieć: „nauczyciel musi dać radę”. Tylko że „dać radę” nie może być strategią organizacyjną szkoły. Jeżeli uczeń potrzebuje stałego wsparcia, szkoła musi szukać rozwiązań, które zapewnią mu bezpieczeństwo, a jednocześnie nie będą opierały całej odpowiedzialności na nieustannej gotowości jednej osoby. To nie jest przeciwstawianie potrzeb dziecka potrzebom nauczyciela. To jest właśnie troska o obie strony relacji.

„Idź, ja zostanę”

Czasami rozwiązanie może być bardzo proste.

„Możesz przez chwilę zostać? Muszę coś zjeść”. - „Jasne. Idź”.

„Potrzebuję pięciu minut”. - „Nie ma problemu, zajmę się tym”.

Takie rozmowy mogą wydawać się drobne. W rzeczywistości mówią bardzo dużo o kulturze organizacyjnej szkoły. Bo możemy pracować w zespole, w którym każdy pilnuje przede wszystkim własnego zakresu obowiązków: „ja mam swój dyżur, ty masz swój”, „każdy ma dużo pracy”. Możemy jednak budować zespół, w którym obowiązki po prostu są ważne, ale człowiek nie zostaje z nimi sam. **Podmiana na dyżurze nie musi być przysługą. Może być elementem wzajemnej odpowiedzialności.** Nie zawsze jest możliwa. Nie każdą sytuację da się rozwiązać w ten sposób. Ale sama gotowość

do zauważenia drugiego człowieka zmienia atmosferę pracy.

Ranking zmęczenia

Jest jeszcze coś, co warto sobie powiedzieć. Nauczyciele czasem rozmawiają o swoim obciążeniu tak, jakby trzeba było udowodnić, kto ma trudniej. „Ja mam dzisiaj siedem lekcji”. „Ja mam najtrudniejszą klasę”. „Ja mam ucznia wymagającego stałego wsparcia”. „Ja od rana nie miałam nawet chwili”. „Ja też nie miałem”.

I w pewnym momencie rozmowa przestaje być szukaniem pomocy, a staje się konkursem na największe zmęczenie. Tylko po co? Nie musimy ustalać, **kto ma większe prawo być zmęczony**. Każdy może mieć trudny dzień. Każdy może potrzebować pomocy. Każdy ma inne możliwości i inne granice. Dlatego zamiast rywalizacji potrzebujemy dialogu. To nie oznacza rezygnacji z odpowiedzialności. Przeciwnie. Oznacza jej mądre rozłożenie.

Bezpieczeństwo ma twarz człowieka

Kiedy mówimy o bezpieczeństwie w szkole, naturalnie myślimy o procedurach, zasadach, monitoringu, organizacji przestrzeni, reagowaniu na zagrożenia. I wszystkie te elementy są potrzebne. Ale jest jeszcze coś, czego nie da się wpisać w żadną procedurę. **Uważność na drugiego człowieka**. Bezpieczeństwo może wyglądać jak nauczyciel, który podczas dyżuru zauważa ucznia stojącego samotnie na końcu korytarza. Może wyglądać jak wychowawca, który dostrzega zmianę zachowania dziecka. Może wyglądać jak nauczyciel, który wie, że dla konkretnego ucznia głośna przerwa jest trudniejsza niż sama lekcja. Może wyglądać jak pracownik szkoły, który nie przechodzi obojętnie obok konfliktu. Ale może też wyglądać jak koleżanka, która mówi: **„Idź. Ja przez chwilę zostanę”**. Bo bezpieczeństwo szkoły tworzą nie tylko działania podejmowane w sytuacji zagrożenia. Tworzą je codzienne relacje, dzięki którym ludzie są bardziej uważni, spokojniejsi i gotowi reagować.

Nie musimy być niezniszczalni

W nauczycielach jest ogromna siła. Codziennie robimy rzeczy, których nie widać w planie lekcji. Pamiętamy, kto czego się boi. Kto potrzebuje więcej czasu. Kto rano przyszedł smutny. Kto nie lubi hałasu. Kto podczas przerwy zawsze stoi sam. Kto potrzebuje rozmowy. To jest ważna część tego zawodu, ale nie oznacza, że musimy być niezniszczalni.

Możemy być zaangażowani i zmęczeni. Możemy kochać swoją pracę i potrzebować odpoczynku. Możemy troszczyć się o dzieci i jednocześnie pamiętać o sobie. Możemy być profesjonalni i poprosić o pomoc. Być może właśnie tego powinniśmy uczyć także naszych uczniów: że troska o siebie nie jest egoizmem, a zauważanie własnych granic nie jest porażką.

Czasem wystarczy pięć minut

Nie zawsze da się tak zorganizować szkołę, żeby każda przerwa rzeczywiście była odpoczynkiem. Czasami pojawia się kryzys. Czasami uczeń potrzebuje natychmiastowej pomocy. Czasami brakuje ludzi. Czasami plan jest napięty do granic możliwości. Nie chodzi więc o stworzenie idealnej szkoły. Chodzi o to, żebyśmy potrafili rozmawiać o tym, co możemy zrobić lepiej.

Być może nie zawsze uda się wypić kawę na ciepło. Ale może czasem uda się ją wypić. I może właśnie o to chodzi w paradoksie zimnej kawy. Nie o kawę. O zgodę na to, żeby człowiek, który przez cały dzień troszczy się o innych, **nie musiał zniknąć z własnego pola widzenia**.

Dziecko potrzebuje bezpiecznego dorosłego. Nie dorosłego niezniszczalnego. Potrzebuje człowieka, który ma wsparcie, zna swoje granice, może poprosić o pomoc i wie, że nie musi wszystkiego robić sam. Dlatego następnym razem, kiedy zobaczymy koleżankę z kubkiem zimnej kawy, może zamiast powiedzieć: „no cóż, taka praca”, warto powiedzieć: **„Idź. Ja zostanę. Wypij ją spokojnie”**. Bo czasem bezpieczeństwo szkoły zaczyna się właśnie od tego.

dr Justyna Muszyńska

Dyrektor Archidiecezjalnej

Katolickiej Publicznej Szkoły Podstawowej

im. M.M. Kolbego w Tomaszowie Mazowieckim

Bezpieczeństwo bez nudy! Propozycje tematów na zajęcia z wychowawcą w szkole podstawowej

Bezpieczeństwo uczniów jest jednym z ważniejszych obszarów pracy wychowawczej szkoły. Zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa oświatowego od roku szkolnego 2026/2027 tematyka bezpieczeństwa powinna być realizowana podczas zajęć z wychowawcą co najmniej raz w miesiącu. Warto więc zaplanować ją w taki sposób, aby nie ograniczała się jedynie do przypominania regulaminów i procedur, lecz odpowiadała na sytuacje, z którymi uczniowie mogą rzeczywiście spotkać się na co dzień.

W ramach cyklu zajęć można zaproponować następujące zagadnienia:

1. Jak bezpiecznie dotrzeć do szkoły i wrócić do domu? (wrzesień)
2. Jak zachować się podczas ewakuacji? (październik)
3. Jak prawidłowo wezwać pomoc? (listopad)
4. Jak bezpiecznie przetrwać mróz, śnieżylicę i inne trudne warunki zimowe? (grudzień)
5. Jak bezpiecznie spędzić ferie zimowe w domu, na dworze i podczas wyjazdu? (styczeń)

6. Co zrobić, gdy zabraknie prądu – jak przygotować się na awarię? (lutyl)
7. Jak rozpoznać dezinformację i nie dać się wprowadzić w błąd? (marzec)
8. Jak bezpiecznie jeździć na rowerze i hulajnodze, aby uniknąć wypadku? (kwiecień)
9. Jak chronić siebie i innych podczas upałów? (maj)
10. Jak bezpiecznie spędzić wakacje w domu, na dworze i podczas wyjazdu? (czerwiec)

Podczas zajęć warto wykorzystywać studium przypadków, krótkie scenki, analizę komunikatów i materiałów medialnych oraz metody aktywizujące: quizy, dyskusję oraz ćwiczenia decyzyjne. Dzięki temu uczniowie nie tylko poznają zasady, ale przede wszystkim będą mieli możliwość przeciwnienia właściwych reakcji.

Godzina wychowawcza poświęcona bezpieczeństwu może być zatem okazją do rozwijania odpowiedzialności, samodzielności i uważności na potrzeby innych. Najważniejsze jest, aby uczeń po zakończeniu zajęć potrafił odpowiedzieć nie tylko na pytanie „jakie są zasady?”, ale przede wszystkim „co zrobię, kiedy znajdę się w sytuacji zagrożenia?”.

Jolanta Piekarska

Konsultantka CRE WŁ w Piotrkowie Tryb.

Od trudności do radości – bezpieczeństwo emocjonalne w muzykowaniu

Muzykowanie podczas zajęć szkolnych to znacznie więcej niż nauka rytmu, melodii czy prawidłowego wydobywania dźwięków. To także ważny element rozwoju społecznego, poznawczego i emocjonalnego dziecka. Zajęcia muzyczne mogą być dla uczniów źródłem radości, satysfakcji i poczucia sprawczości, ale mogą również wywoływać napięcie, frustrację czy niepewność. Dlatego tak istotne jest, aby odbywały się w atmosferze bezpieczeństwa emocjonalnego, akceptacji i wzajemnego szacunku.

Młodszy uczniowie najczęściej rozpoczynają naukę gry od instrumentów perkusyjnych. Dominują bębenki, tamburyny, grzechotki czy trójkąty, ale w przedszkolnych i szkolnych zasobach znajdują się również tarki, klawesy czy kastaniety. Ogromne emocje pojawiają się już na etapie rozdawania instrumentów. Niektórym dzieciom towarzyszy zaniepokojenie, ekscytacja, a nawet entuzjazm – wręcz nie mogą się doczekać chwili, gdy wezmą instrument do rąk i zagrają na nim. Zdarza się jednak, że dziecko reaguje smutkiem, rozczarowaniem lub złością, gdy nauczyciel przydzieli mu inny instrument niż ten, który chciało otrzymać. To właśnie w takich sytuacjach szczególnie ważna staje się uważność nauczyciela na emocje ucznia. Zamiast bagatelizować jego reakcję, warto ją zauważyć i nazwać, a jednocześnie pomóc dziecku zaakceptować sytuację. Daje mu to poczucie,

że jego emocje są ważne i że podczas zajęć może czuć się bezpiecznie.

Pierwsze próby gry na instrumentach perkusyjnych zazwyczaj przynoszą dzieciom wiele radości. Pojawia się uśmiech, spontaniczność i chęć podejmowania kolejnych muzycznych zabaw. Nieco większym wyzwaniem jest gra na instrumentach melodycznych. W tym przypadku wachlarz towarzyszących emocji jest zdecydowanie szerszy. Gdy podczas pierwszych prób pojawiają się trudności, niedokładności rytmiczne czy melodyczne oraz błędy, część dzieci szybko się zniechęca. Współcześni uczniowie, którym wiele rzeczy na co dzień przychodzi stosunkowo łatwo, mogą być zaskoczeni koniecznością wielokrotnego powtarzania ćwiczeń i stopniowego doskonalenia umiejętności. W takich momentach szczególnie ważne jest stworzenie warunków, w których błąd nie jest powodem do wstydu, lecz naturalnym elementem uczenia się. Czasem pojawia się frustracja, a nawet złość, gdy kolejna próba zagrania fragmentu melodii nie przynosi oczekiwanego efektu. W takich sytuacjach nie chodzi o to, aby za wszelką cenę eliminować trudne emocje. Są one naturalną częścią procesu uczenia się. Rolą nauczyciela jest raczej pomóc uczniowi je rozpoznać, zaakceptować i znaleźć sposób na porażenie sobie z nimi. Spokojna reakcja dorosłego, odpowiednio dobrane ćwiczenie, podzielenie trudnego zadania na mniejsze etapy czy zauważenie nawet niewielkiego postępu mogą sprawić, że frustracja stopniowo ustąpi miejsca poczuciu sprawczości.

Szczególnie ważna jest chwila, gdy pojawia się sukces – wspólnie wykonany utwór, poprawnie zagrany fragment melodii czy opanowanie umiejętności zgodnie ze wskazówkami nauczyciela. Towarzysząca temu radość uczniów jest autentyczna i bardzo silna. Dzieci odczuwają satysfakcję oraz dumę z osiągniętego celu, a jednocześnie przekonują się, że wysiłek i wytrwałość przynoszą efekty. Takie doświadczenia wzmacniają poczucie własnej wartości i budują wiarę we własne możliwości.

Jako nauczyciel obserwuję, że właśnie te momenty są niezwykle cenne. Nie tylko uczą wytrwałości i cierpliwości, ale również pokazują uczniom, że trudność nie oznacza braku możliwości jej pokonania. Aby jednak dziecko mogło tego doświadczyć, najpierw musi mieć poczucie, że jest bezpieczne – także wtedy, gdy coś mu nie wychodzi. Bezpieczeństwo emocjonalne staje się więc ważnym fundamentem procesu edukacyjnego. Uczeń, który nie boi się popełnić błędu, chętniej eksperymentuje, podejmuje wyzwania i angażuje się w działanie.

Zajęcia muzyczne nie powinny być zatem postrzegane jedynie jako nauka gry na instrumentach. Są przestrzenią przeżywania i wyrażania emocji, rozwijania odporności psychicznej, uczenia się współpracy oraz budowania pozytywnych doświadczeń. To również miejsce, w którym dziecko może przekonać się, że jego emocje są akceptowane, błędy są częścią nauki, a wysiłek zasługuje

na zauważenie. Tworzenie bezpiecznej emocjonalnie przestrzeni podczas zajęć muzycznych pozwala uczniom nie tylko rozwijać kompetencje muzyczne, ale także budować poczucie własnej wartości, sprawczości i wiary we własne możliwości.

Jolanta Piekarska
Konsultantka CRE WŁ w Piotrkowie Tryb.

Kultura i sztuka a kształcenie na poziomie akademickim

Wprowadzenie

W ostatnich tygodniach przez media przetoczyła się dyskusja na temat roli kultury i sztuki w życiu społeczeństw. Debata została wywołana przez nowy projekt ustawy o zawodzie artysty. Mnie zainspirowała do podzielenia się refleksjami związanymi z uczestnictwem studentów w wydarzeniach kulturalnych. Przemyslenia są następstwem mojej analizy wyników Ankiety Samooceny Osiągnięcia Kierunkowych Efektów Uczenia Się, które zostały przeprowadzone wśród studentów filologii angielskiej w Akademii Piotrkowskiej w Piotrkowie Trybunalskim w latach akademickich 2023/2024 oraz 2024/2025.

Celem artykułu jest przedstawienie wybranych działań dydaktycznych, które podjęłam w trakcie prowadzenia akademickich kursów z obszaru przekładoznawstwa oraz efektów tych działań w postaci wykonanych prac przez studentów filologii angielskiej.

Znaczenie uczestnictwa w kulturze a kształcenie na poziomie akademickim

Socjologdy, antropologdy kultury, kulturoznawcy oraz inni badacze podejmujący zagadnienie kultury zwracają uwagę na aspekt społeczny i wpływ kultury na tzw. dobrostan społeczeństwa. Joanna Sanetra-Szeliga stwierdza, że uczestnictwo w kulturze może pozytywnie wpływać na stan zdrowia, dawać poczucie spełnienia życiowego. Ponadto kultura może budować poczucie bezpieczeństwa, a także niwelować stres; może wpływać na rozwój kapitału ludzkiego, społecznego i kulturowego.¹ Badacze Ewa Banaszak i Mateusz Błaszczuk podkreślają, że „kultura stanowi istotną płaszczyznę aktywności społecznej, a jej konsumpcja jest traktowana jako forma włączania w życie społeczne i publiczne”.²

Rodzą się zatem pytania - czy, w jaki sposób i w jakim zakresie nauczyciel akademicki może włączać elementy związane z kulturą, także kulturą regionalną, do programów nauczania opracowanych dla kierunków akademickich? Czy zagadnienia związane z kulturą powinny być obecne w nauczaniu studentów filologii obcych na zajęciach innych niż literatura, historia, historia języka, które ze swojej natury dotyczą różnych aspektów kultury?

¹ J. Sanetra-Szeliga, *Kultura jako element składowy jakości życia w mieście. Kultura i Rozwój* 1(2)/2017, str. 56.

² E. Banaszak, M. Błaszczuk, *Spółeczne rozumienie kultury. Studia Socjologiczne* 2020, 2 (237), 63–82, str. 66.

W jaki sposób studenci mogą rozwijać i doskonalić swoje kompetencje językowe w oparciu o zagadnienia związane z kulturą? Powyższe pytania wynikają ze szczegółowej analizy i refleksji autorki nad wynikami Ankiety Samooceny Osiągnięcia Kierunkowych Efektów Uczenia Się, które zostały przeprowadzone wśród studentów filologii angielskiej pod koniec studiów pierwszego stopnia w Akademii Piotrkowskiej w latach akademickich 2023/2024 i 2024/2025. Do wypełnienia ankiety przystąpiła grupa licząca łącznie dwadzieścia pięć osób. Studenci anonimowo oceniali efekty uczenia się właściwe dla programu studiów w trzech kategoriach: wiedza, umiejętności i kompetencje społeczne. Oceniając każdy efekt, studenci mogli wybrać jeden z trzech wariantów oceny - „słaby”, „dobry” lub „bardzo dobry”. Ogólna samoocena osiągnięcia efektów uczenia się była pozytywna we wszystkich kategoriach, przeważały odpowiedzi „dobry” i „bardzo dobry”. Jednak w kategorii kompetencji społecznych najniższą ocenę w obu rocznikach otrzymał następujący efekt, oznaczony jako FILA1A_K05:

Student uczestniczy w życiu kulturalnym regionu i kraju oraz zapoznaje się z różnymi przejawami narodowego dziedzictwa kulturowego.

Analiza oceny powyższego efektu uczenia się skłania do wniosku, że istnieje potrzeba, aby w kształceniu studentów na poziomie akademickim zwracać ich uwagę na znaczenie dziedzictwa kulturowego regionu, kraju i Europy oraz zachęcać do udziału w różnego rodzaju wydarzeniach kulturalnych.

Od refleksji do praktyki

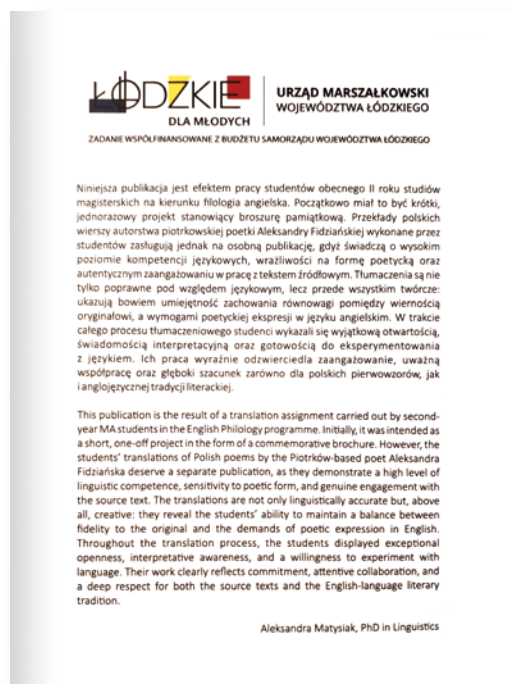
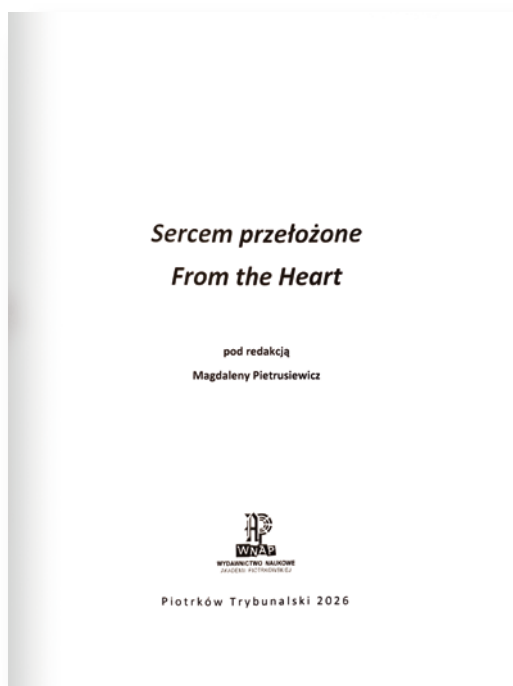
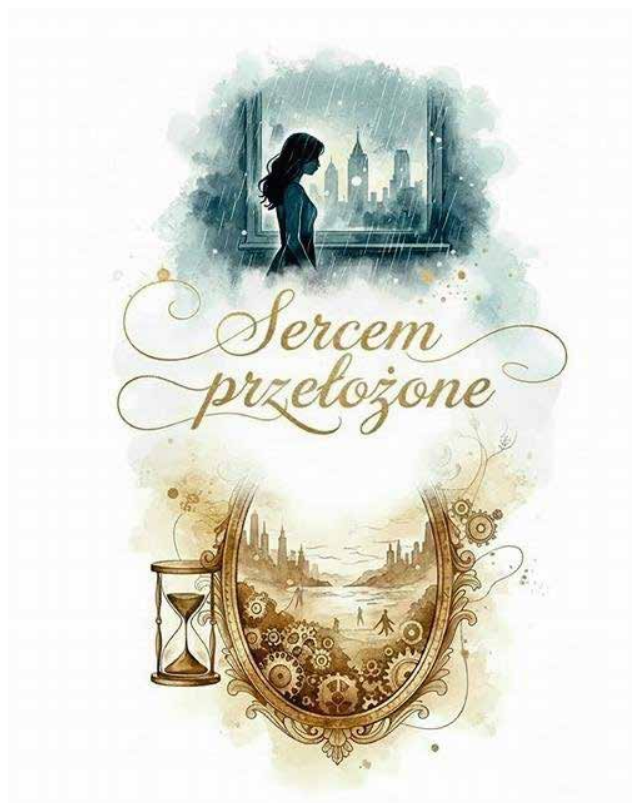
Teksty związane z kulturą, także dotyczące twórców z Piotrkowa Trybunalskiego i okolic, włączyłam na przedmiocie „Teorie przekładu”, który jest prowadzony na kierunku filologia angielska ze specjalnością przekładową, na studiach drugiego stopnia, magisterskich. W roku akademickim 2024/2025 studenci, w ramach prowadzonego przeze mnie przedmiotu, wzięli udział w autorskim projekcie, którego celem było przełożyć na język angielski wiersze Aleksandry Fidiańskiej, poetki z Piotrkowa Trybunalskiego. Wiersze pochodziły z dwóch tomików autorki *Opowiem ci, jak pachnie deszcz... oraz Zwierciadło czasu. Cały projekt składał się z trzech etapów.*

Pierwszy etap to praca studentów nad przekładem wierszy w małych grupkach lub w parach podczas zajęć. Przekład poezji wymaga połączenia wiedzy językoznawczej z obszaru semantyki z wrażliwością na niuanse kulturowe; dotyczy to także interpretacji. Jeśli to jest możliwe, tłumacz stara się nawiązać kontakt z autorem, doprowadzić do spotkania i rozmowy.

Drugi etap projektu to właśnie spotkanie studentów z autorką wierszy. Jego celem było stworzenie studentom-tłumaczom możliwości poznania poetki i zadania pytań związanych z wierszami,

które tłumaczyli, aby następnie dokonać ewentualnych korekt w pierwotnych wersjach tłumaczeń.

Trzeci etap projektu to wydanie drukiem wszystkich tekstów w zwartej strukturze i formie, w dwóch wersjach językowych. Publikacja ukazała się w maju 2026 roku nakładem Wydawnictwa Naukowego Akademii Piotrkowskiej i nosi tytuł *Sercem przełożone*, a w wersji anglojęzycznej *From the Heart*. Każdy student otrzymał egzemplarz książki na pamiątkę swojej pracy twórczej.

Obserwacje i wnioski

W trakcie projektu poczyniłam obserwacje, zebrałam także kilka refleksji od studentów i autorki wierszy. Przede wszystkim studenci chętnie przystąpili do tłumaczenia wierszy i, jak sami mówili, było to dla nich „coś ożywcze”. Praca w parach i grupach na pierwszym etapie tłumaczenia, wspólne czytanie wierszy, pozwoliły studentom na podzielenie się między sobą swoimi interpretacjami tekstów i wymianę myśli. Spotkanie i rozmowa z autorką na żywo, możliwość swobodnego zadawania pytań była, jak przyznali, pierwszym dla nich takim doświadczeniem. Był to także element rozwijający ich kompetencje społeczne. Cały projekt, z finalną publikacją, dał studentom możliwość doświadczenia pełnego procesu pracy tłumacza – od pierwszego zetknięcia się z utworem po publikację. Dla autorki wierszy, Aleksandry Fidziańskiej, miłe i cenne było to, że, jak sama autorka przyznała na spotkaniu, „jej wiersze ożyły”.

W roku akademickim 2025/2026 inna grupa studentów, w ramach tego samego przedmiotu, przez semestr pracowała nad przekładami różnych tekstów związanych z kulturą. Dotyczyły one malarstwa, rzeźby, rękodzieła, fotografii, sztuki współczesnej, muzyki, filmu oraz literatury. Czerpałam je z różnych źródeł, były to na przykład materiały, które przywiozłam z Filharmonii Łódzkiej. Wykorzystałam także zasoby internetowe, np.:

<https://www.moma.org/collection/terms,https://www.tate.org.uk/art/art-terms,>

<https://wmuzeach.pl/>

Miesiąc przed końcem semestru studenci zostali poproszeni o wykonanie samodzielnego zadania translatorskiego. Należało udać się w swoich miejscowościach lub w Piotrkowie Trybunalskim do instytucji kultury i wybrać materiał/y do przełożenia na język angielski. Gotowy tekst miał być oddany w obu wersjach językowych, na około jedną stronę w każdej. W zadaniu postawiłam sobie dwa cele. Pierwszy to zachęcenie studentów do tego, aby poszukiwali, zorientowali się, jakie wydarzenia na polu kultury i gdzie są aktualnie organizowane w ich najbliższym otoczeniu. Drugi cel to zadanie językowe - przekład samodzielnie wybranych przez siebie tekstów. Studenci wywiązali się z zadania bardzo dobrze, oddali prace przed upływem ostatecznego terminu i wszystkie teksty były poprawnie przełożone. To, co dla mnie było ciekawe i rozwijające, to rozpiętość tematyczna tekstów - każdy dotyczył innego wydarzenia kulturalnego. Oto kilka tematów i tytułów prac:

1. „Wernisaż dwóch wystaw: po drugiej stronie obiektywu”, „Geografia spojrzenia: przestrzenie” - teksty na temat wernisaży Bełchatowskiego Towarzystwa Fotograficznego oraz Miejskiego Centrum Kultury w Bełchatowie.
2. „Witaj Maj, 3 Maj!!!” - tekst na temat uroczystości związanej z rocznicą uchwalenia Konstytucji 3 Maja w Gminnym Ośrodku Kultury i Sportu w Moszczenicy.
3. „Piotrków Trybunalski – Szlak Piwowski” - tekst dotyczył początków tradycji piotrkowskiego piwowarstwa i historii Szlaku Piwowarskiego w Piotrkowie.
4. „Uroczysty jubileusz uczestników warsztatów plastycznych z Klubu Seniora w OEA MOK”.
5. „Wystawa – Kolory Wakacji”, „Wernisaż w Dniu Dziecka” – teksty o dwóch wystawach w Miejskim Ośrodku Kultury w Piotrkowie Trybunalskim.
6. „Wiki Lubi Zabytki” – tekst o otwartym konkursie fotograficznym.
7. „Popołudnie z Teatrem – wielka wyprawa małych odkrywców”, „Wędrówka” - teksty opisywały wydarzenia w Miejskim Centrum Kultury Tkacz w Tomaszowie Mazowieckim.

Na początku projektu niektórzy studenci zgłaszali problem trudności w znalezieniu odpowiednich informacji o aktualnych wydarzeniach kulturalnych w miejscowościach, w których mieszkają. Jednak ostatecznie oba cele projektowe zostały osiągnięte. Jeśli nawet studenci nie uczestniczyli w przedstawionych wydarzeniach, projekt mobilizował do rozeznania odnośnie do wydarzeń kulturalnych w różnych instytucjach kultury. Drugi cel, językowy, także został osiągnięty – zarówno opisane wyżej zadanie, jak i wszystkie zadania translatorskie wykonywane w semestrze, dały studentom możliwość poszerzenia swoich kompetencji jako przyszłych tłumaczy o teksty i treści związane z kulturą.

Magdalena Pietrusiewicz
Konsultantka CRE WŁ w Piotrkowie Tryb.
nauczyciel akademicki
ORCID: 0009-0009-6260-3118
Akademia Piotrkowska w Piotrkowie Trybunalskim

Uczeń w sieci. Cyberbezpieczeństwo jako praktyczna kompetencja współczesnej szkoły

Nie wystarczy powiedzieć: „uważaj w Internecie”

Cyberbezpieczeństwo ucznia nie zaczyna się od zakazu kliknięcia w podejrzany link. Zaczyna się od umiejętności zatrzymania się, oceny sytuacji i świadomego wyboru. Współczesna szkoła nie może ograniczać edukacji cyfrowej do przekazywania informacji o zagrożeniach – powinna wyposażać uczniów w konkretne procedury działania. Internet jest dla nich naturalnym środowiskiem komunikacji, nauki i rozrywki, a dane NASK pokazują skalę tego zjawiska – młodzi ludzie spędzają w sieci średnio niemal 5 godzin dziennie w dni powszednie, a 70% badanych nastolatków korzysta z programów opartych na sztucznej inteligencji. Dlatego pytanie nie powinno brzmieć: „czy uczeń zetknie się z zagrożeniem?”, lecz: „czy będzie wiedział, co zrobić, kiedy się ono pojawi?”.

Phishing – zagrożenie wykorzystujące emocje

Jednym z najczęstszych zagrożeń jest phishing, czyli próba wyłudzenia danych poprzez podszywanie się pod wiarygodną osobę lub instytucję. Skuteczny phishing nie musi być technicznie skomplikowany. Wykorzystuje przede wszystkim emocje: pośpiech, strach, ciekawość albo obietnicę korzyści.

Na lekcji można przeprowadzić ćwiczenie „Kliknąć czy nie?”. Uczniowie analizują przykładową wiadomość i zaznaczają sygnały ostrzegawcze: presję czasu, nietypowy adres nadawcy, podejrzany link, prośbę o dane lub płatność. Najważniejsza zasada brzmi: zatrzymaj się, zanim klikniesz. W przypadku podejrzanych SMS-ów można korzystać z numeru 8080, pod którym CERT Polska umożliwia ich bezpłatne przekazywanie do analizy.

Przejęte konto – prosta procedura dla ucznia

Warto przeciwdziałać nie tylko rozpoznawanie zagrożenia, ale również reakcję. Jeśli uczeń podejrzewa przejęcie konta, powinien: zmienić hasło, wylogować inne sesje, włączyć uwierzytelnianie dwuskładnikowe, sprawdzić dane odzyskiwania konta, ostrzec znajomych i zgłosić problem administratorowi serwisu. Dobrze, aby ta procedura była uczniom znana wcześniej – w stresującej sytuacji łatwiej działać według schematu niż szukać rozwiązania na własną rękę.

Cyfrowy ślad zaczyna się od jednego zdjęcia

Cyberbezpieczeństwo obejmuje również ochronę prywatności. Ćwiczenie „Co można wyczytać z jednego zdjęcia?” pokazuje uczniom, że fotografia może ujawniać znacznie więcej, niż zamierzali: miejsce, czas, szkołę, charakterystyczne otoczenie,

a czasem także dane widoczne na ekranie lub dokumentach. Warto zapytać: „czy opublikowałbym to zdjęcie, gdyby zobaczyła je cała klasa, rodzic i przyszły pracodawca?”. Nie chodzi o straszenie publikowaniem, lecz o rozwijanie nawyku świadomego udostępniania informacji.

AI i deepfake – sprawdzaj źródło, nie tylko obraz

Nowym wyzwaniem są treści generowane przez AI, w tym deepfake. Uczniowie powinni wiedzieć, że realistyczny obraz, nagranie czy wypowiedź nie są automatycznie dowodem prawdziwości informacji. W ćwiczeniu „Sprawdź, zanim uwierzysz” uczniowie ustalają autora i źródło materiału, sprawdzają datę publikacji, szukają informacji w niezależnych źródłach i zwracają uwagę na kontekst. To praktyczne połączenie edukacji cyfrowej z krytycznym myśleniem.

Co zrobić, kiedy uczeń już popełnił błąd?

Ważne jest, aby uczeń wiedział, że zgłoszenie problemu nie oznacza automatycznie kary. Przydatna może być prosta zasada: ZATRZYMAJ – POWIEDZ – ZABEZPIECZ – ZGŁOŚ. Nie odpowiadaj sprawcy i nie wykonuj kolejnych poleceń. Powiedz zaufanej osobie dorosłej. Zachowaj wiadomości, rzuty ekranu i inne dowody. Następnie zgłoś sprawę właściwemu serwisowi, szkole lub odpowiedniej instytucji. Takie podejście ogranicza szkody i zmniejsza ryzyko, że uczeń pozostanie z problemem sam.

Cyberbezpieczeństwo na lekcji fizyki?

Edukacja cyfrowa nie musi być przypisana wyłącznie informatyce. Na lekcji fizyki można wykorzystać pytanie: „Czy Internet mówi prawdę?” i poprosić uczniów o weryfikację popularnego twierdzenia dotyczącego zjawiska fizycznego. Uczniowie porównują źródła, sprawdzają dane, oceniają wiarygodność autora i odróżniają fakt od opinii. Uzasadniają także swoje wnioski. To ćwiczenie pokazuje, że te same kompetencje – analiza źródła, krytyczne myślenie i sprawdzanie danych – chronią zarówno przed błędną informacją, jak i przed cyfrowym oszustwem.

Dobre praktyki – mniej teorii, więcej działania

Największą wartość mają krótkie ćwiczenia, które uczniowie mogą wykonać samodzielnie. Można wykorzystać cztery proste aktywności: „Kliknąć czy nie?” – analiza podejrzanej wiadomości; „Co wiem o sobie?” – analiza cyfrowego śladu; „Co zrobiłbyś na moim miejscu?” – przećwiczenie reakcji na przejęcie konta lub cyberprzemoc; „Sprawdź, zanim uwierzysz” – weryfikacja treści znalezionej w sieci.

Podsumowanie

Celem edukacji w zakresie cyberbezpieczeństwa nie jest „stworzenie” ucznia, który zna nazwy wszystkich zagrożeń. Najważniejsze jest wykształcenie nawyku świadomego reagowania: nie działaj pod presją,

chronić własne dane, zabezpieczaj konta, sprawdzaj źródła, zachowuj dowody i sięgaj po pomoc, gdy sytuacja tego wymaga. Szkoła ma w tym procesie szczególną rolę, ponieważ może pozwolić uczniom przećwiczyć właściwe reakcje, zanim znajdą się w realnej sytuacji zagrożenia. Cyberbezpieczeństwo staje się wtedy nie kolejnym tematem do zapamiętania, lecz kompetencją, którą uczeń potrafi zastosować w praktyce: jak korzystać z technologii świadomie, odpowiedzialnie i bezpiecznie.

Bibliografia

1. NASK, Nastolatki – raport z ogólnopolskiego badania uczniów i rodziców, nask.pl
2. CERT Polska, Rozpoznanie phishingu, wiedza.cert.pl
3. CERT Polska, Lista ostrzeżeń oraz informacje o zgłaszaniu podejrzanych SMS-ów, cert.pl
4. UODO, Twoje dane – Twoja sprawa, uodo.gov.pl

Marta Rogalska

Nauczyciel fizyki

Szkoła Podstawowa nr 2 im. K. K. Baczyńskiego

w Piotrkowie Trybunalskim

Konspekt zajęć „Głowa do gry”

1. Temat:

„GŁOWA DO GRY. Gry planszowe i karciane jako forma treningu funkcji poznawczych”

Prowadząca: Dagmara Roszkowska

Czas trwania: 90 minut

Grupa: młodzież

Forma: warsztat

2. Cel główny:

Uświadomienie uczestnikom, że gry planszowe i karciane mogą być atrakcyjną formą treningu funkcji poznawczych, takich jak koncentracja, pamięć operacyjna, logiczne myślenie, planowanie, elastyczność poznawcza i podejmowanie decyzji.

3. Cele szczegółowe:

Uczestnik:

- rozumie, czym są funkcje poznawcze;
- potrafi wskazać funkcje angażowane podczas gry;
- ćwiczy koncentrację, pamięć, logiczne myślenie i planowanie;
- rozwija umiejętność przewidywania i podejmowania decyzji;
- ćwiczy elastyczność poznawczą i kontrolę impulsów;
- rozwija komunikację i współpracę;
- doświadcza zdrowej rywalizacji oraz uczy się radzenia sobie z porażką;
- rozpoznaje podstawowe funkcje poznawcze angażowane podczas gry.

4. Metody:

Miniwykład, rozmowa kierowana (pogadanka), metoda problemowa, ćwiczenia praktyczne, grywalizacja, brainwriting, autorefleksja.

5. Formy pracy:

Praca z grupą, praca w parach, indywidualna refleksja.

6. Pomoce dydaktyczne:

Prezentacja „Mózg na start”, gra Abalone GO, gra Punto, plansze, karty i elementy gier, karteczki samoprzylepne, flipchart.

7. Przebieg zajęć:

I. Wprowadzenie – „Czy gra to tylko rozrywka?”

Czas: 15 minut

- Rozmowa z uczestnikami na temat tego, co dzieje się w mózgu podczas gry.
- Omówienie funkcji poznawczych angażowanych podczas rozgrywki: uwagi, pamięci operacyjnej, logicznego myślenia, planowania, elastyczności poznawczej, kontroli impulsów i podejmowania decyzji.
- Prowadząca zwraca uwagę na znaczenie przewidywania, rozwiązywania problemów oraz reagowania na zmieniającą się sytuację.
- Omówiony zostaje również społeczny wymiar gier – komunikacja, współpraca, negocjowanie, radzenie sobie z emocjami i porażką.
- Następnie uczestnicy poznają różne rodzaje gier i zastanawiają się, jakie funkcje poznawcze mogą one rozwijać.

II. Gra praktyczna planszowa – ABALONE GO

Czas: 30 minut

Krótką prezentacja gry, jej zasad i mechaniki. Przedstawienie wersji online gry.

Rozpoczęcie rozgrywki. Uczestnicy grają w parach, ćwicząc przede wszystkim planowanie, przewidywanie, analizę sytuacji i podejmowanie decyzji.

III. Gra praktyczna karciana – PUNTO

Czas: 30 minut

Prezentowanie zasad, mechaniki gry Punto oraz alternatywnej wersji online.

Rozpoczęcie rozgrywki. Uczestnicy grają w parach i czwórkach. Gra pozwala ćwiczyć koncentrację, planowanie, przewidywanie, analizę możliwości oraz elastyczne reagowanie na zmiany sytuacji. Uczestnicy analizują możliwe ruchy własne i przeciwnika oraz obserwują, w jaki sposób zmiana jednej karty wpływa na dalszy przebieg gry.

IV. Refleksja – „Co dzisiaj trenował mój mózg?”

Czas: 10 minut

Uczestnicy kończą zdanie: „**Podczas dzisiejszych gier najbardziej pracowała u mnie...**”. Następnie porównują, która z gier była dla nich większym wyzwaniem i dlaczego.

V. Podsumowanie i ewaluacja

Czas: 5 minut

Powrót do pytania otwierającego: „**Czy gra to tylko rozrywka?**”. Wspólne sformułowanie wniosków.

Dagmara Roszkowska
Nauczyciel bibliotekarz
CRE WŁ Biblioteki Pedagogicznej
w Piotrkowie Trybunalskim

EraTPSmus+

Mobilności zagraniczne to jeden ze znaków rozpoznawczych Zespołu Szkół Ponadpodstawowych nr 1 w Piotrkowie Trybunalskim. Szkoła od niemal 10 lat organizuje wyjazdy dla uczniów i kadry pedagogicznej finansowane ze środków UE. Uczestnicy podnosili już swoje kwalifikacje w Niemczech, Włoszech, Grecji, Hiszpanii, Turcji i Portugalii. Na rok 2027 dla uczniów technikum zaplanowano praktyki w Szwecji.

Ostatni rok był szczególnie obfity w tego typu wyjazdy. W praktykach zawodowych, mobilnościach

rupowych, kursach i obserwacji pracy wzięło udział łącznie 43 uczniów i 25 nauczycieli.

Na przełomie lipca i sierpnia 2025 r., w ramach programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego, odbyły się dwie mobilności dla kadry pedagogicznej w Manavgat (Turcja). Projekt „Kultura, wiedza, doświadczenie 2025” dofinansowany był ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus. Nauczyciele podnosili kompetencje zawodowe uczestnicząc w kursach: „Stymulacja kreatywności i rozwijanie krytycznego myślenia wśród uczniów” oraz „Technologie informacyjno-komunikacyjne w edukacji i nowe technologie nauczania młodzieży”. W ramach tego projektu w listopadzie 2025 r. uczennice liceum wyjechały do Stambułu, gdzie wraz z młodzieżą z tureckiej szkoły uczestniczyły w mobilności grupowej dotyczącej bezpiecznego poruszania się w sieci i korzystania z nowoczesnych technologii cyfrowych.

Kolejny projekt (nr 2025-1-PL01-KA121-VET-000332603) to zorganizowane na Sycylii praktyki zawodowe w ramach programu Erasmus+ oraz obserwacja pracy (job shadowing) dla kadry kształcenia zawodowego w Hiszpanii. Wyjazdy zostały zrealizowane w ramach akredytacji nr 2020-1-PL01-KA120-VET-000096434, którą szkoła posiada w sektorze Kształcenie i Szkolenie Zawodowe.

W roku szkolnym 2025/2026 szkoła zorganizowała także mobilność w ramach programu Erasmus+ w sektorze Edukacja Szkolna (Projekt nr 2025-1-PL01-KA122-SCH-000332741). Ponownie beneficjentkami projektu były uczennice liceum, które wraz z uczniami z tureckiej szkoły w Stambule analizowały i opracowały zasady skutecznej komunikacji międzynarodowej. Nauczyciele z kolei uczestniczyli w kursach: „Innowacyjne metody nauczania dla nauczycieli - jak skutecznie motywować uczniów” (Turcja) oraz „Wykorzystanie sztucznej inteligencji w edukacji” (Portugalia). Wszystkie projekty dofinansowane były ze środków UE.

Współpraca międzynarodowa ma skutki długofalowe i nie kończy się wraz z powrotem do Polski. Uczniowie i nauczyciele angażują się w projekty eTwinning, aktywnie uczestniczą w inicjatywach promujących program Erasmus+ (Erasmus Days), a także dzielą się wiedzą i doświadczeniem zdobytymi za granicą. Rezultaty mobilności są aktywnie upowszechniane przez uczestników poprzez spotkania, publikacje w prasie edukacyjnej i media społecznościowe.

Program Erasmus+ otwiera przed uczniami i nauczycielami nowe możliwości rozwoju osobistego i zawodowego. Uczestnicy poznają nowoczesne metody pracy, rozwijają umiejętności językowe, cyfrowe, społeczne, świadomość ekologiczną oraz wrażliwość na wielokulturowość i wartości UE. Mobilności zagraniczne to bezcenna szansa na wymianę doświadczeń i zdobycie nowych kompetencji. To doświadczenia łączące ludzi przeżyciami, szkoła życia i niezapomniane wspomnienia. Skutecznie zapobiegają wypaleniu zawodowemu, a także zwiększają atrakcyjność zawodową na międzynarodowym rynku pracy.

Realizacja projektów nie tylko wzbogaca ofertę dydaktyczną szkoły, ale również wzmacnia jej pozycję jako nowoczesnej, otwartej na świat instytucji edukacyjnej, która dobrze przygotowuje młodzież do życia i pracy w międzynarodowym środowisku.

Publikacja wyraża jedynie opinie autora. Komisja nie ponosi odpowiedzialności za wykorzystanie w jakikolwiek sposób zawartych w nich informacji.

Anetta Trawińska
Wioletta Leśniewska
Nauczycielki języka angielskiego
w Zespole Szkół Ponadpodstawowych nr 1
w Piotrkowie Trybunalskim

Publikacja „Edukacja inspirowana Patronami Roku 2026. Zbiór scenariuszy” – już dostępna!

Wdrażanie nowoczesnych, interdyscyplinarnych i aktywizujących metod nauczania stanowi dziś fundament skutecznej edukacji. Odpowiedzią na te wyzwania jest najnowsza publikacja **„Edukacja inspirowana Patronami Roku 2026. Zbiór scenariuszy”**, opracowana przez zespół nauczycieli konsultantów, bibliotekarzy oraz doradców metodycznych Centrum Rozwoju Edukacji Województwa Łódzkiego w Piotrkowie Trybunalskim. Materiał ten udowadnia, że decyzje Sejmu i Senatu Rzeczypospolitej Polskiej o ustanowieniu patronów na dany rok mogą stać się doskonałym, nieszablonowym punktem wyjścia do realizacji podstawy programowej na każdym etapie edukacyjnym.

Publikacja wyróżnia się niezwykle szerokim wachlarzem tematycznym i dostosowaniem do wszystkich etapów kształcenia – od wychowania przedszkolnego, przez edukację wczesnoszkolną i starsze klasy szkoły podstawowej, aż po szkoły ponadpodstawowe. Zbiór obejmuje gotowe rozwiązania dydaktyczne inspirowane postaciami oraz rocznicami historycznymi kluczowymi dla polskiej kultury, nauki i historii w 2026 roku.

Dlaczego warto sięgnąć po tę publikację?

Wszystkie scenariusze mają charakter otwarty. Nauczyciele mogą je swobodnie modyfikować, dopasowując do realnych potrzeb, tempa pracy oraz zainteresowań swoich uczniów. Ponadto publikacja odchodzi od tradycyjnego podawania wiedzy na rzecz eksperymentów sensorycznych, pracy w parach i grupach, grywalizacji, stacji zadaniowych oraz metod projektowych. Materiały skutecznie łączą wiedzę przedmiotową z rozwijaniem empatii, krytycznego myślenia, współpracy oraz tzw. „cichego patriotyzmu”, zakorzenionego w szacunku do kultury i historii.

„Edukacja inspirowana Patronami Roku 2026. Zbiór scenariuszy” to pozycja obowiązkowa w biblioteczkę każdego nauczyciela, który pragnie, aby jego lekcje były angażujące, nowoczesne i osadzone w ważnych

kontekstach społeczno-kulturowych. Publikacja ta stanowi realne wsparcie w codziennej pracy dydaktyczno-wychowawczej, inspirując do poszukiwania autorskich rozwiązań i rozwijania u dzieci oraz młodzieży pasji poznawczej.

Zachęcam wszystkich edukatorów do zapoznania się z tymi materiałami i odważnego wdrożenia ich w szkolnej praktyce! Ebook dostępny na naszej stronie internetowej: <https://crepiotrkow.edulodzkie.pl/inspiracje>

Daria Witulska-Brajtkrojc
nauczyciel konsultant
CRE WŁ w Piotrkowie Trybunalskim

Rusza XXX Interdyscyplinarny Konkurs Ekologiczno-Regionalny!

Z wielką radością i dumą ogłaszam, że oficjalny regulamin jubileuszowej, trzydziestej edycji Interdyscyplinarnego Konkursu Ekologiczno-Regionalnego dla uczniów klas siódmych i ósmych szkół podstawowych województwa łódzkiego w roku szkolnym 2026/2027 jest już dostępny! Wydarzenie to od lat cieszy się ogromnym uznaniem w naszym regionie, stanowiąc doskonałą platformę do rozwijania młodych talentów oraz budowania świadomości ekologicznej i obywatelskiej. Organizatorami przedsięwzięcia są Łódzki Kurator Oświaty oraz Centrum Rozwoju Edukacji Województwa Łódzkiego w Piotrkowie Trybunalskim.

Konkurs ma charakter interdyscyplinarny i łączy zagadnienia z zakresu biologii, chemii oraz historii i dziedzictwa kulturowego regionu łódzkiego. Jak pokazała ubiegłoroczna edycja, w której zmierzyło się aż 393 uczniów z 43 szkół z całego województwa, poziom merytoryczny jest wysoki, a rywalizacja niezwykle emocjonująca. Tytuł laureata czy finalisty to nie tylko prestiż i potwierdzenie wybitnych osiągnięć, ale także cenne punkty w rekrutacji do szkół ponadpodstawowych.

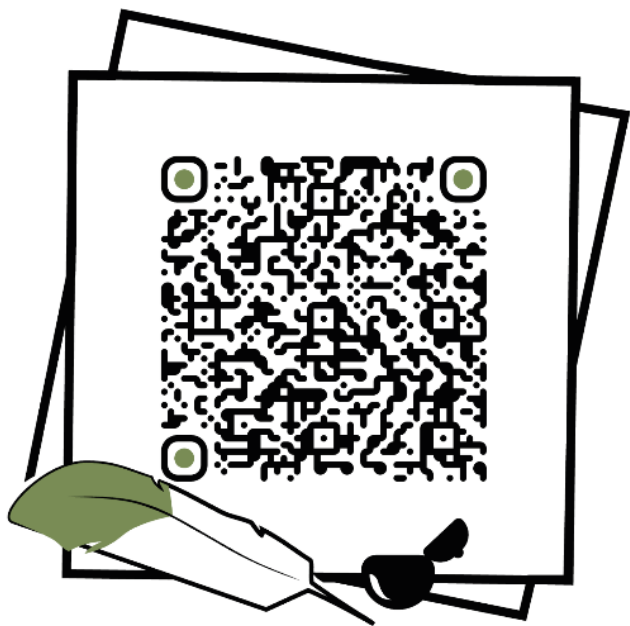
Harmonogram tegorocznej edycji:

Rywalizacja tradycyjnie przebiega w trzech etapach:

- I. Etap szkolny odbędzie się 11 stycznia 2027 r. o godzinie 9:00.
- II. Etap rejonowy zaplanowano na 15 marca 2027 r. o godzinie 11:00.
- III. Etap wojewódzki odbędzie się 26 kwietnia 2027 r. o godzinie 11:00 w siedzibie Centrum Rozwoju Edukacji Województwa Łódzkiego w Piotrkowie Trybunalskim.

Szkoły zainteresowane udziałem swoich podopiecznych proszone są o przesłanie kart zgłoszenia oraz wymaganych oświadczeń do 13 listopada 2026 r. Dokumentację można dostarczyć drogą elektroniczną na adres: biuro@crepiotrkow.edulodzkie.pl lub tradycyjnie na adres: CRE WŁ w Piotrkowie Trybunalskim, ul. Wojska Polskiego 2, 97-300 Piotrków Trybunalski.

Zachęcam wszystkich nauczycieli do motywowania uczniów, a młodzież do podjęcia tego fascynującego wyzwania. Proszę zeskanować poniższy kod QR, aby błyskawicznie przejść do strony konkursowej i pobrać pełną dokumentację:

Na zgłoszenia czekamy **do 13 listopada 2026 roku** - nie zwlekajcie, dołączcie do grona pasjonatów ekologii i miłośników regionu!

Daria Witulska-Brajtkroj
Przewodnicząca Wojewódzkiej Komisji Konkursowej,
nauczyciel konsultant
CRE Wł w Piotrkowie Trybunalskim

Biblioteka Pedagogiczna Centrum Rozwoju Edukacji Wł w Piotrkowie Trybunalskim poleca...

Bezpieczni w sieci...

„Internet zapewnia całkowitą anonimowość, a kiedy znikają społeczne hamulce, ludzie posuwają się zbyt daleko. Poczucie anonimowości wyzwala to, co w nas najgorsze.”
Aga Lesiewicz „Zaślepienie”

Przedstawiam Państwu propozycje książek, których zawartość skłania do refleksji i pozwala mieć nadzieję, że jesteśmy w stanie nauczyć dzieci bezpiecznego korzystania ze smartfonów i stron internetowych oraz mediów społecznościowych.

Zapraszam do lektury!

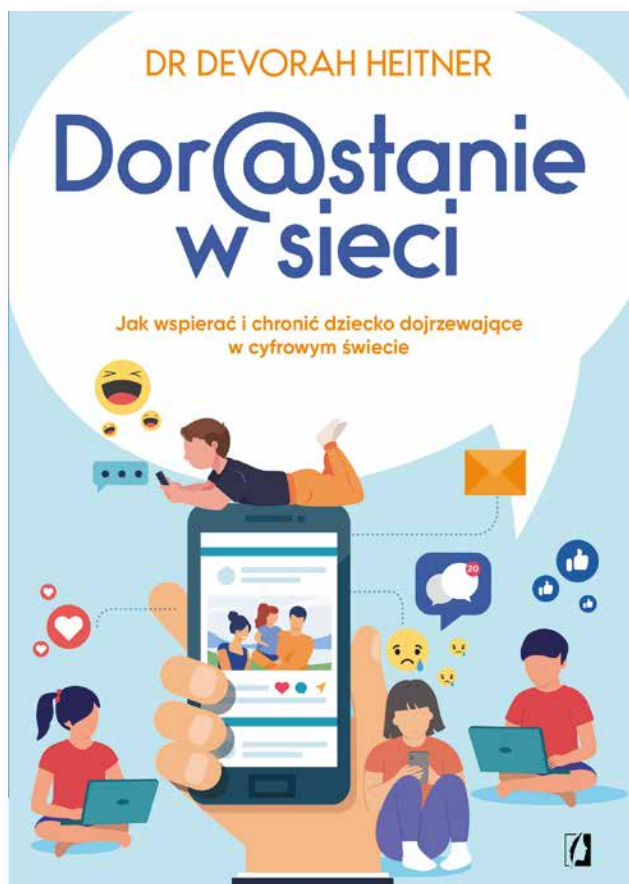
Dagmar Geisler: Bezpieczni w Internecie: jak chronić się przed oszustwami i przemocą. - Kielce: Wydawnictwo Jedność, 2024
Sygn. 117962

Książka ta jest idealnym wstępem do rozmowy na temat korzystania z Internetu. Z powodzeniem sprawdzi się w domu, jak i do wykorzystania na zajęciach przeprowadzonych w większej grupie. Maja i Leon, nazywani ekspertami od sieci, pokazują dzieciom, jak bezpiecznie korzystać z wirtualnego świata, co można w sieci publikować czy co zrobić, gdy ktoś nie daje nam spokoju. Młodzi bohaterowie odpowiedzą również na pytania: czy warto wierzyć we wszystko, co widzę lub czytam online? Jak radzić sobie z brutalnymi filmami? Bohaterowie książki doświadczają tego, co może pójść źle podczas korzystania z Internetu, ale także odkrywają, jak chronić się przed oszustwami i przemocą. Dzięki wielu pomocnym wskazówkom i przykładom pozycja ta stanowi praktyczny poradnik dla dzieci i dorosłych. Poważne tematy przedstawione zostały w humorystyczny sposób za pomocą kolorowych ilustracji Nikolai Rengera, które stanowią doskonałe uzupełnienie wszystkich ważnych informacji.

Dagmar Geisler – autorka książek omawiających różnorodne tematy związane z dorastaniem: od świadomości własnego ciała, poprzez badanie świata uczuć, aż po interakcje społeczne, w tym korzystanie z Internetu.

Devorah Heitner: Dor@stanie w sieci: jak wspierać i chronić dziecko dojrzewające w cyfrowym świecie. - Białystok: Grupa Wydawnictwo Kobiety, 2024
Sygn. 116825

„Dzięki” mediom społecznościowym i stałej obecności online granice prywatności są bardzo cienkie, więc jak wspierać dzieci dorastające w świecie, w którym niemal każdy moment ich życia może być udostępniany i porównywany w mediach społecznościowych? Autorka w każdym rozdziale książki porusza inne zagadnienie, dzięki czemu czytelnicy mogą dowiedzieć się o:

- sharentingu, czyli praktyce rodziców, którzy w regularny lub nawykowy sposób zamieszczają w Internecie informacje, zdjęcia, filmy i inne treści, które dotyczą ich dzieci;
- śladzie cyfrowym, czyli zbiorze danych powstających w wyniku aktywności człowieka w Internecie;
- geolokalizacji;
- sextingu, czyli aktywności, która polega na wymienianiu wiadomości tekstowych, zdjęć lub filmów o zabarwieniu seksualnym lub w celach seksualnych.

Ponadto, opierając się na swojej wieloletniej pracy z rodzicami i szkołami, a także na setkach wywiadów z dziećmi, rodzicami, pedagogami, klinicystami i naukowcami, Devorah Heitner oferuje strategię wychowania dzieci w świecie, w którym wszystko jest pod kontrolą. Dzięki przystępnym historiom i popartym badaniami poradom, książka „Dor@stanie w sieci. Jak wspierać i chronić dziecko dojrzewające w cyfrowym świecie” daje rodzicom sposoby na pokonanie uczucia przytłoczenia oraz szansę, aby nawiązać kontakt ze swoimi dziećmi - rozpoznać, jak je wspierać i pomóc im zrozumieć, kim są,

gdy wszyscy na nie patrzą. Książka pokazuje rodzicom, jak pomóc nastolatkom w poruszaniu się po granicach, tożsamości, prywatności i reputacji w cyfrowym świecie. Wskazuje, że skupiając się na charakterze, a nie na groźbie złapania czy zdemaskowania, możemy wspierać dzieci, by były autentycznie sobą.

dr Devorah Heitner - specjalistka w dziedzinie dorastania „na oczach wszystkich”, propagatorka postawy odejścia od nakładania zakazów, kontrolowania i grożenia konsekwencjami. W zamian proponuje skupienie się na charakterze i osobowości dziecka oraz empatycznym wspieraniu go w poznawaniu siebie.

Rachel Brian: Z głową przed ekranem: jak mądrze korzystać z telefonu i Internetu. - Katowice: Wydawnictwo Debit, 2025
Sygn. 118371

Książka ta stanowi idealne narzędzie dla rodziców i nauczycieli do rozmowy z dziećmi na temat zasad korzystania z telefonu i Internetu. Ma ona formę komiksu. Dzięki zabawnym rysunkom, ilustrującym różne sytuacje z życia, młodzi czytelnicy dowiedzą się, jak dbać o higienę cyfrową i jak odpowiedzialnie korzystać z urządzeń. Autorka zwraca też uwagę na psychologiczne aspekty komunikowania się z odbiorcami internetowymi. Mówi o ważnym aspekcie, a mianowicie o pozostawianiu w zgodzie ze swoimi przekonaniami i wartościami, pomimo różnych treści pojawiających się w przestrzeni online, np. fejki czy nadmierna krytyka. Niech rekomendacją do sięgnięcia po tę pozycję będą słowa

dra Macieja Dębskiego z Fundacji Dbam o Mój Z@sięg: „To książka aktualna, potrzebna i bardzo wartościowa, bo uczy, że technologia może być świetnym dodatkiem do życia, ale nigdy nie powinno go zastępować”.

Rachel Brian - artystka z wieloletnim doświadczeniem, badaczka, konsultantka i edukatorka, założycielka i dyrektorka Blue Seat Studios, firmy specjalizującej się w wykorzystywaniu humoru do przekazywania ważnych treści dzieciom i dorosłym. Używa ekranów do tworzenia sztuki i kontaktowania się z ludźmi.

Małgorzata Majewska: Dziecko na cyfrowym odwyku: jak bez krzyku oderwać dziecko od komputera i smartfona. - Bielsko-Biała: Wydawnictwo Dragon Sp. z o.o., 2022
Sygn. 114538

Autorka w swojej książce porusza tematykę dotyczącą problemu uzależnienia młodzieży od smartfona i komputera. Dzieląc się wiedzą nabytą poprzez osobiste doświadczenie, rozumie rodziców, którzy podejmują próby odciągnięcia dziecka od urządzeń, co często kończy się awanturą, która i tak niczego nie zmienia; rodziców, którzy obawiają się, że to uzależnienie i chcą w końcu coś z tym zrobić. Zawartość tego poradnika pomoże im odzyskać kontrolę nad dzieckiem oraz czasem, jaki spędza ono w sieci. Z książki dowiedzą się oni także jak rozmawiać z dzieckiem o zagrożeniach wynikających z przebywania w przestrzeni wirtualnej, tak by być z dzieckiem po tej samej stronie oraz jak zachować równowagę pomiędzy czasem online i offline.

Ponadto każdy z rozdziałów zawiera zadania dla rodziców do wykonania, zastanowienia się, przemyślenia. Jest to konieczne, aby w pełni skorzystać z poradnika, uniknąć pułapek uzależnienia od Internetu i w ten sposób pomóc sobie i dzieciom.

Małgorzata Majewska – pedagożka-terapeutka, coach, trenerka redukcji stresu, praktyczka porozumienia bez przemocy. Propaguje empatię i współpracę opartą na relacji. W stosunkach rodzic-dziecko uważa, że najważniejsza jest więź oraz wzajemna akceptacja. Od 17 lat pracuje w cyfrowych mediach, gdzie poznała dobrze świat reklamy i mechanizmy działania firm digitalowych. Przeszła drogę cyfrowego odwyku z własną rodziną.

oprac. Sylwia Kubicka
nauczyciel bibliotekarz
Biblioteki Pedagogicznej CRE WŁ
w Piotrkowie Tryb.

CENTRUM ROZWOJU EDUKACJI WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO

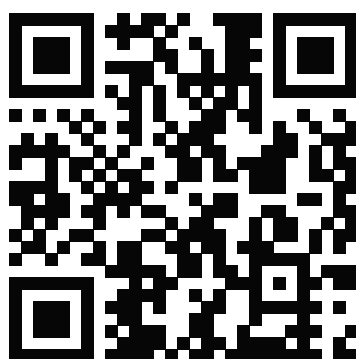
97-300 Piotrków Trybunalski

ul. Wojska Polskiego 2

tel. +48 44 649 65 66

Konto bankowe: 58 1240 3116 1111 0000 3503 5763

www.crepiotrkow.edu.pl

FILIE BIBLIOTEKI:

97-400 Bełchatów

ul. Czapliniecka 96A

tel. +48 44 633 03 42

26-300 Opoczno

Plac Kościuszki 9

tel. +48 44 755 24 35

97-200 Tomaszów Maz.

ul. Św. Antoniego 47

tel. +48 44 724 51 34

97-500 Radomsko

ul. Tysiąclecia 4

tel. +48 44 682 14 62